

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№3

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 2026-yil, mart.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI IQTISODIYOTDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINING IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TA'SIR ETUVCHI TIZIMLASHTIRILGAN TAHDIDLAR.....	40
Qodirov Tuyg'un Uzoqovich, Nabiyev Bexzod Shavkatovich	
SANOAT TARMOQLARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSIYA VA TEKNOLOGIK MODERNIZATSIYANING O'RNI	44
Boboqulov Sanjar Bahromqulovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI BAHOLASHNING USLUBIYOTI VA UNING SOLIQ TIZIMIDA QO'LLANILISHI	49
To'xtabayev Oybek Odilovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH BO'YICHA ILG'OR XORIJIY Tajribalar.....	56
Ismailov Bobir Salomovich	
TIJORAT BANKLARI INVESTITSIYA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-NAZARIY JIHATLARI	62
Yangiboyev F.B.	
MINTAQAVIY IQTISODIY SALOHİYATDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	68
Turayev Og'abek Kaxramonovich	
XORIJIY MAMLAKATLARDA TO'QIMACHILIK KLASSTERLARINI RIVOJLANTIRISH Tajribasi.....	75
Yusupova Feruza Yo'ldoshevna	
BANK XIZMATLARI SIFATINI BOSHQARISHNING INTEGRATSION VA ADAPTIV MODEL.....	83
Ibroximov Ilxomjon Shavkatjon o'g'li	
QURILISH TASHKILOTLARI FAOLIYATINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI EKONOMETRIK MODELLAR ASOSIDA BAHOLASH	89
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich	
ICHKI NAZORAT VA KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDAGI XAVFLARNI BOSHQARISH	94
Islamova Nargiza Mirzaxidovna	
TURIZMNING MINTAQADA IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRI	104
Rasulova Muxabbat Teshabayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSİYALARNI JALB QILISH ORQALI INVESTITSION JOZIBADORLIKNI OSHIRISHNING HOZIRGI KUNDAGI HOLATI TAHLILI	111
Begamov S.X.	
RETHINKING JOB CREATION: ONTOLOGICAL AND EPISTEMOLOGICAL FOUNDATIONS OF MACROECONOMIC EMPLOYMENT ANALYSIS.....	116
Zakhidov Azizbek Rustamovich	
HUDUDIY TURIZM KLASSTERLARINI SHAKLLANTIRISH VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	125
Ro'zimova Xusnora Mirzobek qizi	
SUG'URTACHILIK VA O'ZBEKISTONDA SUG'URTA SEKTORINING HOLATI.....	129
O'runboyeva Sotima Alisher qizi	
GO'SHT VA GO'SHT MAHSULOTLARINI SANOAT USULIDA QAYTA ISHLASHDA XORIJIY MAMLAKATLAR Tajribalari.....	134
Kaydarova Sitara Suranbay qizi	
KORXONALAR QIYMATINI BAHOLASH VA BOZOR BAHOSINI SHAKLLANTIRISH METODOLOGIYASI.....	139
Abduraxmanov Sherzodbek Ravshanovich	
YASHIL IQTISODIYOT: EKOLOGIK BARQARORLIK VA IQTISODIY SAMARADORLIK UYG'UNLIGI.....	145
Jamalidinova Asalxon Saliyevna	
2025-YILDA O'ZBEKISTON UCHUN ENG YAXSHI 10 TA TRANSPORT TEKNOLOGIYALARI VA INNOVATSIYALARI	151
Mamasaliyeva Mukaddas Ibadullayevna, Beketov Timur Kazakbayevich	

MAHSULOT TANNARXINI ANIQLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN YONDASHUVLARI: AN'ANAVIY VA ZAMONAVIY TIZIMLAR QIYOSIY TAHLILI	155
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ	163
Хайдарова Ёркиной Аскар кизи	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING FISKAL VA INSTITUTSIONAL MEKANIZMLARI	170
Mamatova Nodira Mirzavaliyevna	
ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА И УСТОЙЧИВЫЕ ИНВЕСТИЦИИ: ФОРМИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ МОДЕЛИ ПЕРЕХОДА ТЕПЛИЧНЫХ ХОЗЯЙСТВ ТАШКЕНТСКОЙ АГЛОМЕРАЦИИ НА СОЛНЕЧНЫЕ СИСТЕМЫ ЭНЕРГОСНАБЖЕНИЯ	178
Срождидинова Зарина Хайриiddиновна, Абдувалиева Зилола Абдуллаевна	
MAMLAKATIMIZDA QISHLOQ HUDUDLARIDA XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI	186
Yuldashova Nilufar Ziyabayevna	
RIVOJLANISHDA RAQOBAT EMAS, BALKI HAMKORLIKNING USTUVORLIGI: NAZARIY VA AMALIY TAHLIL	190
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich	
IJTIMOY HIMOYA QAMROVINI KENGAYTIRISH MEKANIZMLARI VA "QAMRAB OLINMAGAN O'RTA QATLAM" MUAMMOSI	196
Bafoev Farrux Jo'raqulovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA EKOLOGIK BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISH	202
Shanazarova Gulyoraxon Baxtiyarovna	
O'ZBEKISTON STARTAP EKOTIZIMIDA INVESTITSIYA JALB QILISH JARAYONINING INSTITUTSIONAL MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH MEKANIZMLARI	208
Xoliqova Xurshidaxon Xayotjon qizi	
INNOVATSION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH SHAROITIDA STARTAP EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI	214
Usmanov Gafurjon Shavkatovich	
QURILISHDA ISHLAB CHIQRISH VA SIFATNI BOSHQARISH TIZIMLARINING RIVOJLANISHI	220
Buriyev Xakim Toshimovich, Usmanov Ilxom Achilovich	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSION MUHITNI TAKOMILLASHTIRISHNING STRATEGIYALARI	225
Xolov Sherali Axrorboyevich	
2010-2024-YILLARDA O'ZBEKISTONDA TO'QIMACHILIKNI INVESTITSIYALASHNING EKONOMETRIK TAHLILI	229
Ashurov Shuhratbek Quadrat o'g'li	
TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING ZAMONAVIY USULLARI	233
Sherbekova Kamola Norbekovna	
AHOLI MOLIYAVIY SAVODXONLIGI DARAJASI VA UNI BAHOLASHNING ILMIY-USLUBIY ASOSLARI	243
Abduvoxidov Akmal Abdulazizovich	
MARKAZIY BANK KURS SIYOSATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH USULLARI	249
Saydullayev Nodirbek Narzullaevich	
O'ZBEKISTON MINTAQALARIDA BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISH SALOHİYATI VA MUAMMOLARI	258
Raupov Shuxrat Soyibovich	
ЭКОТУРИЗМ В УЗБЕКИСТАНЕ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ	264
Абидова Дилфуза Игамбердиевна, Рахматуллаева Зулайхо Хасан кизи	
DIGITAL ECONOMY AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE: BUSINESS CHANGE IN THE REGIONS	270
Abdullayev Muzaffar Abdujabbarovich	

QISHLOQ XO'JALIK MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLASHDA IOT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH.....	273
Mirzaev Dilshod Artikovich	
ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРИМЕНЕНИЯ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ СТАРТАП-ПРОЕКТОВ В ВУЗАХ УЗБЕКИСТАНА	279
Касимова Наргиза Сабитджановна	
YASHIL IQTISODIYOTNING NAZARIY ASOSLARI VA UNGA ILMIY YONDASHUVLAR.....	284
Ismoyilova Mahliyo Oybek qizi	
BOSHQARUVDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR (OLIV TA'LIM MISOLIDA).....	289
Karievva Gulnora Abdullayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV MIJOZLARGA XIZMAT KO'RSATISHNING AMALDAGI HOLATI VA ASOSIY TENDENSIYALARI.....	295
Qurbonov Odilbek Ro'zmatovich	
O'ZBEKISTONDA SPORT FEDERATSIYALARI VA ASSOTSIATSIYALARINI SAMARALI BOSHQARISH TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISH YO'LLARI	302
Umed Farmonkulovich Radjabov	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHGA QARATILGAN IQTISODIY MEKANIZMNI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA ULARNING AMALIY AHAMIYATI	307
Mullayeva Mexrangiz Axtam qizi	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI (NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA)	313
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Muradova Nazira Raximjanovna	
RAQAMLI MARKETING VA ONLAYN PLATFORMALAR ORQALI EKOTURISTIK MAJMUALARNI OMMALASHTIRISH TRENDI	318
Xolmatova Parvina Asliddin qizi	
O'ZBEKISTONDA SOLIQ MA'MURCHILIGI STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI VA ULARNI YECHIMLAR	323
Normurzayev Umid Xolmurzayevich	
РАЗВИТИЕ ДИСТАНЦИОННОГО БАНКОВСКОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ В ХОРЕЗМСКОЙ ОБЛАСТИ НА ОСНОВЕ ТЕХНОЛОГИЙ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА КАК ФАКТОР РЕГИОНАЛЬНОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА.....	327
Бахтиёр Худайберган Хамдам угли	
MAHALLIY BUDJETLARDA TRANSFERTLARGA QARAMLIK DARAJASINI BAHOLASH (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	335
Xudoyqulov Hamidjon Abdullayevich	
QORAQALPOG'ISTON QISHLOQ XO'JALIGIDA RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISHNI BOSHQARISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI.....	342
Tajibaev Berdax Asqarbay uli	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INNOVATSION JARAYONLARNI JADALLASHTIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	347
Ashurova Maftuna Ortiq qizi	
STRATEGIC DIRECTIONS FOR INCREASING CAPITAL EFFICIENCY OF COMMERCIAL BANKS: DIGITALIZATION AND RISK MANAGEMENT INTEGRATION	352
Sadullaeva Mokhinur Aziz kizi	
TECHNOLOGY MANAGEMENT AND SME INTERNATIONALIZATION: A SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW	358
Abduxafizova Madinabonu Mirabbos qizi	
TA'LIM SIFATINI BAHOLASH MEZONLARINI SHAKLLANTIRISH USULLARI.....	363
Mamadiyarov Zokir Toshtemirovich	
SMART UNIVERSITET KONSEPSIYASI ASOSIDA REYTING VA RAQOBATBARDOSHLIKNI INTEGRAL BOSHQARISH	371
Xudoyqulov Husen Ahadovich	

BUXGALTERIYA HISOBINING MILLIY VA XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA MOLIVAVIY HISOBOT 1-SHAKLINING QIYOSIY TAHLILI	379
Shodiyev Murodjon Bakirovich	
SUG'URTA BOZORINING RAQAMLI RIVOJLANISHIDA NAZARIY QARASHLAR	384
G'oziyeva Aziza Abdusalomovna	
MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA INNOVATSION LOYIHALAR SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	389
Xamrayev Quvvat Iskandarovich	
MAHALLIY BUDJETLAR DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHNING IQTISODIY AHAMIYATI	397
P.SH.Usmonov	
СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДОВ ИНВЕСТИЦИОННОГО АНАЛИЗА ДЛЯ ОЦЕНКИ ДОХОДНОСТИ АКЦИЙ УЗБЕКСКИХ ЭМИТЕНТОВ.....	401
Ирмухамедова Муслима Дилшодовна	
KORXONA VA TASHKILOTLARDA INSON KAPITALIDAN SAMARALI FOYDALANISHDA KORPORATIV MADANIYAT, AXLOQIY-RUHIY VA MA'NAVIY MUHITNING O'RNI	407
Suyunov Dilmurod Xolmurodovich, Qodirov Tuyg'un Uzoqovich	
ELEKTRON PULLARNING MOHIYATI VA ULARNING MILLIY TO'LOV TIZIMIDAGI ROLI.....	416
Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA UY XO'JALIKLARINING TADBIRKORLIK FAOLIYATINI KENGAYTIRISH.....	423
Eshbaeva Shahnoza Faxriddinovna	
APPLICATION OF EXTREME MODELS IN ASSESSING THE ECONOMIC POTENTIAL OF AN ENTERPRISE	428
Musayeva Shoira Azimovna	
SOLIQ MA'MURCHILIGIDA XORIJIY TAJRIBA HAMDA UNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH SAMARADORLIGI.....	435
Bozorova Ozoda Raximovna	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATI IMIJINI OSHIRISHDAGI MUAMMOLARNI HAL ETISHDA XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI: QIYOSIY TAHLIL.....	439
Bekmurodov Navruz Ergashevich	
TA'LIM XIZMATLARI SOHASIDA YARATILGAN YALPI QO'SHILGAN QIYMAT DINAMIKASI VA UNI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	449
O'rinov Komiljon Kozimovich	
BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHNING MINTAQAVIY OMILLARI.....	453
Salomat Norova	
QURILISH MATERIALLARI BOZORI VA UNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	459
Usubjonov Zaxriddin Vasliddin o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKSPORT OPERATSIYALARINI SUG'URTA QILISHNI RIVOJLANTIRISH.....	465
Xalikov R. B.	
BIZNES JARAYONLAR AUTSORSINGINI OPTIMALLASHTIRISH USULLARI TAHLILI	472
Uzaqov Ortik Shaymardanovich	
DAVLAT MOLIVAVIY BOSHQARUVI SAMARADORLIGINING IJTIMOY ADOLATGA TA'SIRINING PEFA VA CEQ METODOLOGIYALARI ORQALI TAHLILI	477
Zokirjonov Muhammadsodiq Ravshanbek o'g'li	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA ICHKI AUDIT XIZMATINI TASHKIL QILISHNING XORIJ TAJRIBASI	485
Turmanqulov Norpo'lat Sa'dullayevich	
MINTAQADA IJTIMOY HIMOYA TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH.....	491
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANISHDA EKOLOGIK INNOVATSIYALARNI QO'LLAB-QUVVATLASH YO'NALISHLARI	495
Ismatov Sharofiddin Asatulloevich	

THE ESSENCE OF THE OPTIMAL COST STRATEGY	500
Sodiqov Mirakhror Abbos ugli	
TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA TOG'-KURORT ZONALARINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY JIHATLARI (CHORVOQ ERKIN TURISTIK ZONASI MISOLIDA)	504
Shomurodova Shahnoza G'ayratovna	
ICHKI AUDIT SIFATI VA SAMARADORLIGI TUSHUNCHALARINING IQTISODIY MAZMUNI HAMDA ULARNING O'ZARO BOG'LIQLIGI	509
Ergashev Olloyor Furqat o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARI FAOLIYATINI SOLIQQA TORTISH VA UNI HISOBINI YURITISH	517
Abdullayev Abdurauf	
TIJORAT BANKLARINING RISKLARINI BAHOLASHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR	522
Kudaybergenova Guzal Kuanishbayevna	
TIJORAT BANKLARIDA KORRUPTSIYAVIY-KOMPLAENS MUAMMOLARI: TAHLIL VA YECHIMLAR	527
Yunusov Baxtiyor Shavkatovich	
MAISHIY XIZMAT KO'RSATISHNING SIFAT NAZORATINI HAMDA TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	532
Meliyev X.T.	
ОЦЕНКА КАЧЕСТВА СЕРВИСА И ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ НА ОСНОВЕ СОЦИОЛОГИЧЕСКОГО ОПРОСА	541
Усманова Азиза Баходировна	
RAQAMLI BANK XIZMATLARI ORQALI MOLIVAVIY INKLYUZIVLIKNI KENGAYTIRISH	545
Azlarova Mushtariybegim Abror qizi	
QURILISH KORXONALARNI BOSHQARISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYALARNING AHAMIYATI	550
Egamov Raxmatillo Mirolimovich, Bobobekov Davron Gafurovich	
FINANCIAL MARKET PARTICIPANTS: A CLASSIFICATION BY ROLE AND RESPONSIBILITY	553
Khotamkulova Madina	
ФОРМИРОВАНИЕ «ТУРИСТИЧЕСКОЙ МАХАЛЛИ» КАК ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОГО МЕХАНИЗМА РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ В СФЕРЕ ГОСТЕВЫХ ДОМОВ УЗБЕКИСТАНА	559
Иргашева Нигина Салохиддиновна	
BANKLARDA KREDIT GAROVI BILAN ISHLASHNING XORIJ ILG'OR TAJRIBASI VA UNDAN O'ZBEKISTON BANKLARI AMALIYOTIDA FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	567
Sh. Saidov	
MILLIY UGLEROD SAVDOSI TIZIMINI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI	573
Islamov Shoxzod Shuxrat o'g'li	
THE NECESSITY OF CREATING A BUSINESS ENVIRONMENT AND ITS ROLE AND SIGNIFICANCE IN THE NATIONAL ECONOMY	582
Amanov Davron Ravshan ugli	
SUV RESURLARINI BOSHQARISHDA RAQAMLASHTIRISH SAMARADORLIGI	588
Saidov Muhammadali Hakimovich, Mahammatov Hoshim, Esanbekov Diyorbek	
ТРАНСФОРМАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЁТА БАНКОВ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО И ПРИНЦИПАМИ ESG	595
Насирдинов Шарифджон Изатуллоевич	
ОЦЕНКА ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭЛЕКТРОБУСА	600
Мухитдинов Акмал Анварович, Касимов Омил Камалович, Саидов Азамат Илхом угли	
XORIJIY TAJRIBALAR ASOSIDA DUKKAKLI DON MAHSULOTLARINI YETISHTIRISHNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH YO'NALISHLARI (HINDISTON TAJRIBASI MISOLIDA)	608
Mirsayd Xudaybergenov	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLINING FAROVONLIGI VA DAROMAD MANBALARINI STATISTIK TAHLILI	612
Mamatkulov Baxtiyor Xalmuradovich	

KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARUV MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	618
Muxamedjanova Maxfuza Baxodir qizi	
MOLIYAVIY AKTIVLARINING IQTISODIY MOHIYATI, MAZMUNI HAMDA KLASSIFIKATSIYASI.....	627
Odiljonova Oybachin Fayzullo qizi	
XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ORQALI MAMLAKATIMIZ LOYIHALARINI AMALGA OSHIRISH TARTIBI TAHLILI.....	631
Rasulova Dilfuza Valiyevna	
HUDUDNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA IQTISODIY SALOHİYATNING O'RNI	636
Avazbek Xalbekov	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SABZAVOTCHILIK TARMOG'INING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	642
Sobir Xasanov	
IMPACT OF REGIONAL INFRASTRUCTURE AND NATURAL RESOURCE UTILIZATION ON THE DEVELOPMENT OF ECOLOGICAL TOURISM (A DISTRICT-LEVEL ANALYSIS OF THE SAMARKAND REGION, UZBEKISTAN)	650
Toyirova Shohista Bobobekovna	
INNOVASION IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA'LIM TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOIIY-IQTISODIY OMILLARI	657
Talapova Nargiza Baxriddinovna	
BOZOR BEQARORLIGI SHAROITIDA BANK OBRO'SINI STRATEGIK RESURS SIFATIDA BARQARORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	661
Yuldasheva Kamola Qosimjonovna, Ziyaeva Muhtasar Mansurdjanovna	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT PENSIYA TIZIMINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASH MASALALARI	667
Pardayev Farrux Muzaffarovich	
RAQAMLI TRANSFORMASIYA SHAROITIDA MENEJERLARNING RAQAMLI KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH.....	671
Sharipova Zulfiya Shokirjonovna	
FUQAROLAR ISHTIROKIGA ASOSLANGAN TASHABBUSLI BUDJETLASHTIRISH TIZIMI VA UNING IJTIMOIIY-IQTISODIY AHAMIYATI	677
Shukurova Parizod, Soatova Nodira Boboxonovna	
O'ZBEKISTON QISHLOQ HUDUDLARINING BARQAROR RIVOJLANISH YO'NALISHLARIDA QISHLOQ TURIZMI VA EKOTURIZM – ASOSIY USTUVOR YO'NALISHLARI	682
Abduraxmanova Aqida Fayzulla qizi	
KORXONALARDA MOLIYAVIY HISOBOTLARNING SHAFFOFLIGINI TA'MINLASHDA BUXGALTERIYA HISOBINING ROLI.....	691
Alimbay Shamshetov	
BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHDA YASHIL INVESTITSİYALARINING MOLIYAVIY MEXANIZMLARI	694
Saula Ibragimova	
ANALYSIS OF THE STATE OF ELECTRICITY GENERATION BY WIND POWER PLANTS.....	698
Saidov Mash'al Samadovich	
TRANSFORMING TOURISM EDUCATION IN UZBEKISTAN: AN INSTITUTIONAL ANALYSIS OF PERSONNEL TRAINING SYSTEMS.....	706
Abdullakhujaev Abdukodirkhuja, Ochilova Hilola Farmonovna	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MOLIYAVIY HISOBOTLAR AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	713
Elomonov Dadaxon Ozodullayevich	
MAHALLIY BOSHQARUVDA YETAKCHILIK KONSEPSIYASI ORQALI FAOLIYAT SAMARADORLIGINI OSHIRISH (FARG'ONA VILOYATI MISOLIDA)	718
Siddikov Abdusalom Abdumalikovich	

NEW ECONOMIC PHENOMENA: FINANCING CONSUMPTION AND SAVINGS IN THE TRANSITION TO AN EXPECTATION ECONOMY	724
Isomov Bekmurod Sayfiddinovich	
XIZMAT KO'TSATISH SOHASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK YO'NALISHIDA INSTITUTSIONAL O'ZGARISHLARNI AMALGA OSHIRISHNING OBYEKTIV ZARURIYATI	730
Sh.A.Sultonov	
MINTAQALARNING INVESTITSION SALOHİYATINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLARI VA ULARNING IJTIMOİY-IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI	737
Qobilov Anvar Eshpo'latovich	
KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH	741
Madraimova Marxamat Raximberganovna	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТСКО-РЕКРЕАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕГИОНА	748
Усманова Зумрад Исламовна	
TITLE: PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS A MECHANISM FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE TOURISM SECTOR IN UZBEKISTAN	753
Suxrobbek M. Salayev	
XORAZM VILOYATI TASHQI IQTISODIY FAOLIYATIDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLARNI BAHOLASH VA UNI OPTIMALLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	761
Urunov Farrux Shanazarovich	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT AUDITI TIZIMINING STRATEGIK TRANSFORMATSIYASI: INSTITUTSIONAL ISLOHOTLAR VA RAQAMLI MONITORINGNING STRATEGIK AHAMIYATI	765
Turabov Baxodir To'xtamishovich	
TURIZM SOHASIDA BANDLIKNING 2025-2030-YILLARDAGI PROGNOZ PARAMETRLARI	770
N.I. Shermamatova	
BO'SH TURGAN DAVLAT KO'CHMAS MULK OBYEKTLARIDAN SAMARALI FOYDALANISHNI TASHKIL ETISHNING AHAMIYATLI JIHATLARI (O'ZBEKISTON MISOLIDA)	776
Sanjarov Zuxriddin Dilshod o'g'li, Astonaqulov Muzaffar Muxsin o'g'li	
TIJORAT BANKLARINING RESURS BAZASI BARQARORLIGINI TAVSIFLOVCHI KO'RSATKICHLAR	781
Bolibekov Shahboz Baxodir o'g'li	
MOLIYA-KREDIT JARAYONLARI: INVESTITSION FAOLLIKNI TA'MINLASH MEKANIZMI SIFATIDA	787
Madaminov In'omjon Ozodovich	
YASHIL IQTISODIYOTDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH MEKANIZMLARI	792
Karimov Islombek Bekpo'lat o'g'li	
OLIY TA'LIMDA ILMIY TADQIQOTLAR VA ISHLAB CHIQRISH INTEGRATSIYASI SAMARADORLIGI	798
Uzaydullayev Sherzod Shukurullayevich	
XUSUSIY MAKTABLARNING BOSHQARUV TIZIMINI QAROR QABUL TIZIMLARI VA O'RGANUVCHI ANALITIKASI YORDAMIDA YANGILASHNING YO'LLARI	802
Esanova Shohida	
MOLIYA BOZORIDA TIJORAT BANKLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA ISLOMIY MOLIYA INSTRUMENTLARIDAN FOYDALANISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	812
Abduraxmanova Matluba Maxamadaminovna	
KORXONALARDA KREDITOR QARZDORLIKNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	819
Mirzaev Ozod Furkatovich	
ЛЕКСИЧЕСКАЯ КОМПЕТЕНЦИЯ КАК КЛЮЧЕВОЙ КОМПОНЕНТ ПРОДУКТИВНОЙ ПИСЬМЕННОЙ РЕЧИ	824
Киличева Феруза Бешимовна	
MODERN MECHANISMS FOR MONITORING REGIONAL DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF DIGITAL ECONOMY	828
Karimova Shirin Zokhid qizi	

АЛЬТЕРНАТИВНЫЕ МЕТОДЫ КРЕДИТНОГО СКОРИНГА ДЛЯ НАСЕЛЕНИЯ БЕЗ БАНКОВСКОЙ ИСТОРИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	833
Шухратова Мадинабону Икром кизи	
SHAHAR EKOLOGIYASI: SHAHAR EKOTIZIMLARI VA BARQAROR RIVOJLANISH	841
Erkiniva Mukarram Olimjon qizi	
CHAKANA SAVDO XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI KORXONALARDA SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	845
Abdug'aniyev Oybek Akmaljon o'g'li	
KUZATUV KENGASHI XUSUSIYATLARINING KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGIGA TA'SIRI: NAZARIY VA KONSEPTUAL YONDASHUV	850
Jumayeva Go'zal Sherxon qizi	
EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH NATIJALARI NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARI FAOLIYATINI BOSHQARISHDA MUHIM AMALIY AHAMIYAT	854
Sattorov Firdavs Ziyodullayevich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA TIJORAT BANKLARINING O'RNI	858
Abduholikov Kamoldin Mahammadjonovich	
SANOAT KORXONALARINING HUDUDLAR KESIMIDAGI RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI STATISTIK TAHLIL QILISH	862
Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
O'ZBEKISTONDA XIZMATLAR EKSPORTINI RIVOJLANTIRISHNING EKOLOGIK JIHLATLARI	867
Qodirjonov Adxamjon Muxtorjon o'g'li	
INKLYUZIV TA'LIMNI MOLIALASHTIRISHNING XALQARO MODELLARI VA ULARNING SAMARADORLIGI	872
Muxamedjanova Dilshodxon Muzaffarovna	
SANOAT KORXONALARIDA "YASHIL" TRANSFORMATSIYA JARAYONINING XUSUSIYATLARI	877
Ismatulloeva Madinabonu Fozil qizi	
TO'QIMACHILIK SANOATI MAHSULOTLARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH	884
Kadirova L.G.	
MAIN DIRECTIONS FOR DEVELOPING SOCIAL ENTREPRENEURSHIP IN THE REGION	887
Nasretdinova Farangis Odilovna	
THE IMPORTANCE OF MARKETING COMMUNICATIONS IN THE SERVICES SECTOR	895
Mamatkulova Shoira Djalolovna	
AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISH — ICHKI TALABNI RAG'BATLANTIRISH VA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH OMILI	900
Mustafoev G'olib Sultonmurodovich, Abruyev Abdumalik Oynazarovich	
BIZNES JARAYONLARINI MODELLASHTIRISH VA ULARNI QO'LLASHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	906
Qarshiyeva Moxinur Olim qizi	
KORXONADA RAQAMLI IQTISODIYOTNI JORIY ETISHNING IQTISODIY AHAMIYATI	911
Salimova Husniya Rustamovna	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI: BUXORO VILOYATI MISOLIDA	918
Zayavitdinova Nafisa Muxammadovna	
XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI MOLIYAVIY MAHSULOTLARI VA ULARNING O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI ROLI	926
Rasulova Dilfuza Valiyevna	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA IQTISODIY O'SISH VA MEHNAT BOZORI KO'RSATKICHLARINING DINAMIKASI	932
Qodirov Asliddinxo'ja Mahammadjon o'g'li	
FOYDALANUVCHI SADOQATINI SHAKLLANTIRISHNING MARKETING VA NEYROMARKETING MEXANIZMI SIFATIDA GEYMIKATSIYA ELEMENTLARINI QO'LLASH: DODO PIZZA MOBIL ILOVASI MISOLIDA EMPIRIK TAHLIL	937
Yuldashev Jamshid Abrarovich, Daminova Nilufar Bahrom qizi	

KORXONADA XODIMLARNI BOSHQARISHNING TASHKILIY MEXANIZMLARINI SHAKLLANTIRISH	945
Sadriddinova Sevinchxon Sadriddin qizi	
TIKUV-TRIKOTAJ KORXONALARIDA XODIMLAR MOTIVATSIYASI VA MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISH YO‘LLARI.....	948
Murodova Zilola Asatulla qizi	
KUZATILMAYDIGAN IQTISODIYOT TUSHUNCHASI, SHAKLLARI, TURLARI VA YUZAGA KELISH OMILLARI.....	952
Abdullayev Shavkat Nasriddinovich	
NODAVLAT OLIY TA'LIM TASHKILOTLARIDA XARAJATLAR SMETASI VA SHTATLAR JADVALINI SHAKLLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	959
Yaqubova Nodira Olim qizi	
РАЗВИТИЕ, РИСКИ, ОБЕСПЕЧЕНИЕ УСТОЙЧИВОСТИ ТУРИСТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ УЗБЕКИСТАНА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ.....	964
Бабаджанова Лола Шопулатовна, Срожиддинова Зарина Хайриддиновна	
KOMPANIYALARNING FOND BOZORIDAGI ISHTIROKINI RAG‘BATLANTIRISH AHAMIYATI.....	970
Mamataliyev Bobur Saidnazar o‘g‘li	
GLOBALLASHUV SHAROITIDA INTELLEKTUAL TA'MINOT ZANJIRI TEXNOLOGIYALARINING XALQARO TADBIRKORLIKDAGI O'RNI	977
Xudayberdiyev Otabek Absalomovich	
HUDUD IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHDA MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI ORGANLARINING INSTITUTIONAL SALOHİYATI: NAZARIY TALQIN VA YAPONIYA, GERMANIYA, XITOIY TAJRIBASI	983
Bekchanov Davron Masharipovich	
O'ZBEKISTONDA AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH VA MEHNAT FAOLIYATI UNUMDORLIGINING IQTISODIY YUKSALISHDAGI O'RNI.....	988
Anvarova Lobarxon	
TURIZM SOHASIDA HAYOT SUG'URTASI TIZIMINING IQTISODIY-HUQUQIY ASOSLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI: XALQARO TAJRIBA VA MILLIY AMALIYOT	992
J.Kamalova	
MADANIYAT SOHASI MUASSASALARINI AUDITDAN O'TKAZISHNING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	999
Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ALOQA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISH ASOSIY YO'NALISHLARI.....	1004
Nazarov Sanjar Nasridinovich	
KORXONALARDA MARKETING MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISHNING IQTISODIY MOHIYATI VA AHAMIYATI (BUXORO VILOYATI KORXONALARI MISOLIDA).....	1009
Sirojov Oxunjon Odil o'g'li	

KORXONALARDA MARKETING MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISHNING IQTISODIY MOHIYATI VA AHAMIYATI (BUXORO VILOYATI KORXONALARI MISOLIDA)

Sirojov Oxunjon Odil o'g'li

Buxoro davlat universiteti

Iqtisodiyot va turizm fakulteti

Marketing va menejment kafedrası doktoranti

E-mail: sirojovoxun874@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada Buxoro viloyati korxonalari misolida marketing mexanizmini takomillashtirishning iqtisodiy mohiyati va amaliy ahamiyati ilmiy asosda tahlil qilingan. Tadqiqot jarayonida hudud korxonalarining marketing faoliyatining hozirgi holati kompleks o'rganilib, mavjud muammolar aniqlangan hamda marketing mexanizmini takomillashtirishga qaratilgan amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan. Ishda korrelyatsion-regressiya tahlili, SWOT-tahlil hamda solishtirma tahlil usullaridan foydalanilgan. Tadqiqot natijalari marketing mexanizmini takomillashtirish korxonalar raqobatbardoshligini o'rtacha 23–38 foizga oshirishini va eksport salohiyatini sezilarli darajada kengaytirishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: marketing mexanizmi, marketing strategiyasi, raqobatbardoshlik, bozor segmentatsiyasi, raqamli marketing, CRM tizimi, Buxoro viloyati, eksport marketing, brendlashtirish.

Abstract. This article scientifically examines the economic essence and practical significance of improving the marketing mechanism based on the example of enterprises in the Bukhara region. The study provides a comprehensive analysis of the current state of marketing activities of regional enterprises, identifies key problems, and develops practical recommendations for improving the marketing mechanism. The research employs correlation-regression analysis, SWOT analysis, and comparative analysis methods. The findings indicate that improving the marketing mechanism increases enterprise competitiveness by an average of 23–38% and significantly enhances export potential.

Key words: marketing mechanism, marketing strategy, competitiveness, market segmentation, digital marketing, CRM system, Bukhara region, export marketing, branding.

Аннотация. В данной статье на примере предприятий Бухарской области научно обоснованы экономическая сущность и практическое значение совершенствования маркетингового механизма. В ходе исследования проведён комплексный анализ современного состояния маркетинговой деятельности региональных предприятий, выявлены ключевые проблемы и разработаны практические рекомендации по совершенствованию маркетингового механизма. В работе использованы методы корреляционно-регрессионного анализа, SWOT-анализа и сравнительного анализа. Результаты исследования показывают, что совершенствование маркетингового механизма повышает конкурентоспособность предприятий в среднем на 23–38% и существенно расширяет экспортный потенциал.

Ключевые слова: маркетинговый механизм, маркетинговая стратегия, конкурентоспособность, сегментация рынка, цифровой маркетинг, CRM-система, Бухарская область, экспортный маркетинг, брендинг.

KIRISH

Zamonaviy bozor iqtisodiyoti sharoitida marketing faoliyati korxonalar strategik rivojlanishining asosi sifatida tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. O'zbekiston Respublikasining 2022–2026-yillarga mo'ljallangan yangi taraqqiyot strategiyasida tadbirkorlik muhitini erkinlashtirish, eksport salohiyatini kengaytirish va mahalliy korxonalarning xalqaro bozordagi raqobatbardoshligini oshirish ustuvor yo'nalishlar sifatida belgilab qo'yilgan. Ushbu maqsadlarga erishishda marketing mexanizmini takomillashtirish hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Buxoro viloyati O'zbekistonning iqtisodiy jihatdan faol hududlaridan biri bo'lib, neft-kimyo, to'qimachilik, qurilish materiallari, oziq-ovqat sanoati va turizm sohalari yetakchi tarmoqlar hisoblanadi. Viloyatda 4 600 dan

ortiq faoliyat ko'rsatayotgan korxona mavjud (Buxoro viloyati statistika boshqarmasi, 2023). Biroq tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ushbu korxonalarning katta qismida marketing mexanizmi yetarlicha rivojlanmagan: bozor tadqiqotlari muntazam o'tkazilmaydi, raqamli marketing imkoniyatlaridan samarali foydalanilmaydi va professional marketing mutaxassislari yetishmaydi.

Mazkur tadqiqot maqolasida Buxoro viloyati korxonalari misolida marketing mexanizmini takomillashtirishning iqtisodiy mohiyatini nazariy va amaliy jihatdan o'rganish, mavjud muammolarni aniqlash va ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqish maqsad qilib qo'yilgan.

Bugungi kunda bozor iqtisodiyoti sharoitida korxonalar faoliyatining barqarorligi va raqobatbardoshligini ta'minlash masalasi tobora dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Bozor munosabatlarining chuqurlashuvi, raqobat muhitining keskinlashuvi hamda iste'molchilar talablarining tez o'zgarishi korxonalardan zamonaviy boshqaruv yondashuvlarini joriy etishni talab qilmoqda. Ayniqsa, ushbu jarayonda marketing mexanizmining samarali tashkil etilishi korxona muvaffaqiyatining asosiy omillaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda.

Global miqyosda raqamli marketing bozori 2023–2025-yillarda tez o'sib, 2025-yilda taxminan 363 mlrd AQSh dollariga yetgan bo'lib, yillik o'sish sur'ati 13,1% atrofida bo'lishi prognoz qilingan. Marketing mexanizmi korxonaning bozor muhitiga moslashuvini ta'minlovchi, iste'molchi ehtiyojlarini aniqlash va qondirishga yo'naltirilgan boshqaruv vositalari majmuasidir. U bozorni o'rganish, marketing strategiyasini ishlab chiqish, mahsulot va narx siyosatini shakllantirish, taqsimot kanallarini tashkil etish hamda marketing kommunikatsiyalarini amalga oshirish kabi o'zaro bog'liq jarayonlarni qamrab oladi. Shu sababli marketing mexanizmini takomillashtirish masalasi faqat marketing bo'limi faoliyati doirasida emas, balki korxonaning umumiy strategik rivojlanish tizimi bilan uzviy bog'liq holda ko'rib chiqilishi lozim.

O'zbekiston iqtisodiyotida hududiy rivojlanishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Shuningdek, mamlakatimiz sharoitida 2025-yil holatiga ko'ra internet foydalanuvchilari soni taxminan 32,7 millionni, internet penetratsiyasi esa 94,2%ni tashkil qilgan. Bu raqamlar korxonalar uchun raqamli strategiyalarni keng joriy etish imkoniyatini yaratadi.

Xususan, Buxoro viloyatida sanoat, savdo va xizmat ko'rsatish sohalarida faoliyat yuritayotgan korxonalar sonining ortib borishi hududiy raqobat muhitini kuchaytirmoqda. Bunday sharoitda korxonalar marketing mexanizmini takomillashtirish orqali bozor talablariga tez moslashish, mahsulot va xizmatlar sifatini oshirish hamda iste'molchilar bilan barqaror aloqalarni shakllantirish imkoniyatiga ega bo'ladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Marketing mexanizmi tushunchasi ilmiy adabiyotlarda turli yondashuvlar asosida ta'riflanadi. Kotler va Keller (2016) marketing mexanizmini "korxona va bozor o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni tartibga soluvchi va qiymat yaratishni ta'minlovchi integrallashgan vositalar, metodlar va jarayonlar tizimi" sifatida belgilaydi. Ushbu ta'rif marketing mexanizmining kompleks va tizimli xarakter kasb etishini ta'kidlaydi.

Rossiyalik tadqiqotchi G.L. Bagiev (2018) marketing mexanizmi tuzilmasini to'rtta asosiy blokdan iborat deb hisoblaydi: analitik blok (bozor tadqiqoti), strategik blok (maqsad va strategiyalar), taktik blok (marketing-mix) va nazorat bloki (baholash va monitoring). Ushbu tuzilma O'rta Osiyo davlatlari bozor sharoitiga nisbatan ham muvofiq deb tan olingan.

O'zbek olimlaridan akademik S.S. G'ulomov va iqtisod fanlari doktori A.V. Xolmo'minov (2021) o'zbekistonlik korxonalar marketing mexanizmining xususiyatlarini o'rganib, uchta hal qiluvchi kamchilikni aniqlagan: bozor ma'lumotlarining yetishmasligi (informatsion asimmetriya), marketing tafakkurining rivojlanmaganligi va raqamli texnologiyalardan foydalanishning pastligi. Buxoro viloyati uchun ushbu muammolar yanada dolzarb bo'lib, qo'shimcha ravishda geografik joylashuv va kadrlar tanqisligi ham muhim omil hisoblanadi.

Xalqaro tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, marketing mexanizmini faol qo'llagan rivojlanayotgan mamlakatlar korxonalari o'rtacha 3–5 yil ichida eksport hajmini 30–50%ga oshira olgan (World Bank, 2022). Janubiy Koreya va Malayziyaning kichik va o'rta korxonalar (KO'K) tajribasi shuni tasdiqlaydiki, davlat tomonidan qo'llab-quvvatlangan marketing dasturlari KO'K eksportini sezilarli darajada oshirgan.

Porter (2004) raqobatdoshlik g'oyasi doirasida marketing mexanizmi korxonaning qiymat zanjirida birlamchi funktsiya sifatida namoyon bo'ladi va raqobatdoshlik ustunliklarini shakllantiradi. Ushbu yondashuv Buxoro viloyati korxonalari uchun ayniqsa dolzarb, chunki viloyat mahsulotlari narxga asoslangan raqobat o'rniga qiymatga asoslangan raqobatga o'tishi lozim.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot 2022–2023-yillar davomida Buxoro viloyatining 186 ta korxonasini qamrab olgan bo'lib, ular to'rtta asosiy sektorda: sanoat (n=74), savdo (n=52), xizmat ko'rsatish va turizm (n=38) hamda qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat (n=22) sohalarida faoliyat yuritadi.

Korxonalar hajmi bo'yicha kichik (100 gacha xodim, 58%), o'rta (101–500 xodim, 32%) va yirik (500+ xodim, 10%) guruhlarga bo'lingan.

Tadqiqotda quyidagi metodlar qo'llanilgan:

So'rovnoma metodi: 186 korxona rahbarlari va marketing mutaxassislari bilan yuzma-yuz va onlayn so'rovnoma (42 savol, Likert shkalasi 1–5).

Kuzatish va intervyu: 24 korxonada chuqur intervyu va bevosita kuzatish o'tkazilgan.

Statistik tahlil: SPSS 26.0 va Microsoft Excel dasturlarida korrelyatsion-regressiya tahlili, dispersiya tahlili (ANOVA), klaster tahlili amalga oshirilgan.

SWOT-tahlil: viloyat marketing muhitini baholash uchun keng qamrovli SWOT matritsasi tuzilgan.

Ikkilamchi ma'lumotlar tahlili: Buxoro viloyati statistika boshqarmasi, O'zbekiston Davlat statistika qo'mitasi hamda Iqtisodiyot va moliya vazirligi ma'lumotlari asosida amalga oshirilgan.

Tadqiqotning ishonchligini ta'minlash maqsadida triangulyatsiya usulidan foydalanilgan: so'rovnoma natijalari ikkilamchi statistik ma'lumotlar va intervyu natijalari bilan taqqoslangan.

Korrelyatsion tahlilning ishonchligi $p < 0.05$ darajasida tekshirilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Marketing mexanizmi — korxonaning bozor muhitida maqsadli faoliyat yuritishi uchun zarur bo'lgan va biri-biri bilan o'zaro bog'liq marketing vositalari, usullari, jarayonlari hamda boshqaruv elementlari tizimidir.

U nafaqat an'anaviy marketing-mix (4P: mahsulot, narx, taqsimlash, ilgari surish)dan iborat, balki strategik rejalashtirish, bozor monitoringi, iste'molchi xulq-atvorini o'rganish, raqobatchilik razvedkasi va marketing samaradorligini baholash elementlarini ham o'z ichiga oladi.

Zamonaviy ilmiy adabiyotlarda marketing mexanizmining kengaytirilgan modeli (7P) keng qo'llaniladi: mahsulot (Product), narx (Price), taqsimlash (Place), ilgari surish (Promotion), odamlar (People), jarayon (Process) va moddiy guvohlik (Physical evidence).

Xizmat ko'rsatish sohasida faoliyat yurituvchi Buxoro viloyati korxonalari, xususan, turizm va mehmonxona biznesi uchun ushbu kengaytirilgan model ayniqsa muhimdir.

1-jadval. Marketing mexanizmi tarkibi va Buxoro viloyati korxonalaridagi holat

Marketing mexanizmining tarkibiy qismlari	Asosiy funksiyalari	Buxoro viloyati korxonalaridagi holat
Bozor tadqiqoti	Iste'molchilar ehtiyojini o'rganish, raqobat muhitini tahlil qilish	Korxonalarning 38%da joriy etilgan; asosan katta korxonalar
Mahsulot siyosati	Assortiment boshqaruvi, sifat standartlari, yangi mahsulot ishlab chiqish	Yo'naltirilgan strategiya mavjud – 64% korxona; 36% reaktiv pozitsiya
Narx siyosati	Narx shakllanishi, chegirmalar tizimi, raqobatdoshlik tahlili	Ko'proq xarajat+foydaga asoslangan; faqat 22% bozorga asosida
Taqsimlash kanallari	Distribyutsiya tarmog'i, logistika, savdo kanallari optimallashtirish	Ko'pchilik korxona to'g'ridan-to'g'ri savdo; vositachilar 29%da
Ilgari surish (Promotion)	Reklama, PR, raqamli marketing, savdo rag'batlantirish	Digital marketing faqat 18% korxonada; an'anaviy usullar ustunlik qiladi
CRM tizimi	Mijozlar ma'lumotlar bazasi, sodiqlik dasturlari, teskari aloqa	Zamonaviy CRM tizimlari faqat 11% yirik korxonada joriy etilgan

Manba: Muallif tomonidan Buxoro viloyati statistika boshqarmasi va 186 korxona so'rovnomasini asosida tuzilgan (2023 y.).

Marketing mexanizmining iqtisodiy ahamiyatini uch darajada ko'rib chiqish maqsadga muvofiq:

– Korxona darajasida: marketing mexanizmi savdo hajmini oshiradi, xarajatlar samaradorligini ta'minlaydi, mijozlar sodiqligini kuchaytiradi va yangi bozor segmentlarini egallash imkonini beradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, rivojlangan marketing mexanizmiga ega korxonalar o'z raqobatchilariga nisbatan o'rtacha 2,3 barobar yuqori rentabellik ko'rsatadi (McKinsey, 2022).

– Tarmoq darajasida: tarmoq marketingini rivojlantirish klasterlarni shakllantirish, yagona brendni yaratish va eksport salohiyatini kengaytirishga yordam beradi. Buxoro viloyatining to'qimachilik klasterida marketing kooperatsiyasi tajribalari ijobiy natija bermoqda.

– Mintaqaviy iqtisodiyot darajasida: marketing faoliyatining rivojlanishi ish o'rinlari yaratadi (marketing mutaxassislari), soliq tushumlarini oshiradi, investitsion jozibadorlikni kuchaytiradi va mintaqaning xalqaro iqtisodiy integratsiyasini ta'minlaydi.

Marketing mexanizmining iqtisodiy mohiyati quyidagi uchta asosiy funksiyada namoyon bo'ladi:

- (1) Qiymat yaratish funksiyasi — iste'molchi uchun qo'shimcha qiymat vujudga keltiriladi;
- (2) Ma'lumot funksiyasi — bozor to'g'risidagi ma'lumotlarni to'plash va qayta ishlash;
- (3) Koordinatsiya funksiyasi — korxona ichki resurslari va tashqi bozor imkoniyatlarini muvofiqlashtirish.

Buxoro viloyati korxonalari marketing faoliyatining hozirgi holati.

2-jadval. Buxoro viloyati korxonalari asosiy ko'rsatkichlari dinamikasi

Ko'rsatkich	2021-y.	2022-y.	2023-y.	O'zgarish (+/-)
Viloyat sanoat mahsuloti (mlrd so'm)	28 614	34 872	41 536	+45.1%
Marketing xarajatlari (mahsulot hajmidan %)	1.8%	2.3%	2.9%	+1.1 pp
Eksport hajmi (mln AQSH dollari)	312.4	387.8	468.2	+49.9%
Marketing bo'limlari mavjud korxonalar (% , n=186)	31%	44%	58%	+27 pp
Raqamli marketing qo'llayotgan korxonalar (%)	9%	13%	18%	+9 pp
O'rtacha savdo daromadi (mln so'm/korxona)	4 218	5 384	6 742	+59.8%
Iste'molchi sodiqlik indeksi (NPS, 100 ballidan)	38.4	44.7	52.3	+13.9 ball

Manba: Buxoro viloyati statistika boshqarmasi (2023); muallif hisob-kitoblari asosida.

2-jadbal ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, 2021–2023-yillar davomida Buxoro viloyati korxonalari marketing faoliyatida sezilarli ijobiy o'zgarishlar yuz berdi. Xususan, marketing bo'limlari mavjud korxonalar ulushi 31%dan 58%ga oshgan, marketing xarajatlari 1,8%dan 2,9%ga ko'tarilgan. Biroq ushbu ko'rsatkichlar O'zbekiston o'rtacha darajasidan (3,4%) va rivojlangan davlatlar ko'rsatkichlaridan (5–8%) pastligicha qolmoqda.

Tadqiqot davomida quyidagi asosiy muammolar aniqlangan. So'rovnoma ko'ra, korxonalarning 67%i bozor tadqiqotini o'tkazmasligini yoki juda kamdan-kam hollarda o'tkazishini ta'kidladi. Marketing byudjeti 78% korxonada yetarlicha emas deb baholandi. Raqamli marketing vositalarini qo'llash darajasi hali ham juda past bo'lib, faqat 18% korxona onlayn kanallardan faol foydalanmoqda.

Korrelyatsion-regressiya tahlili natijalari. Tadqiqot doirasida marketing faoliyatining korxona moliyaviy ko'rsatkichlariga ta'sirini aniqlash maqsadida korrelyatsion-regressiya tahlili o'tkazildi. Quyidagi regressiya modeli qurildi:

$$Y = \alpha + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \varepsilon$$

Bu yerda: Y — korxona rentabelligi (%); X_1 — marketing xarajatlarning savdo hajmiga nisbati (%); X_2 — raqamli marketing faolligi indeksi (0–10 shkala); X_3 — bozor tadqiqotlari regularlik indeksi (0–5 shkala); X_4 — marketing bo'limi xodimlari soni; α — doimiy koeffitsiyent; $\beta_1 \dots \beta_4$ — regressiya koeffitsiyentlari; ε — tasodifiy xato.

Regressiya tahlili natijalari (n=186): $R^2 = 0,781$; tuzatilgan $R^2 = 0,768$; $F = 63,4$; $p < 0,001$. Barcha koeffitsiyentlar statistik jihatdan muhim ($p < 0,05$). Olingan natijalar quyidagi xulosani beradi: marketing faoliyatidagi 1 foizlik o'sish korxona rentabelligiga o'rtacha 0,67 foizlik ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Raqamli marketing faolligining 1 ballga oshishi rentabellikni o'rtacha 2,14%ga oshiradi ($\beta_2 = 2,14$; $p = 0,003$). Bu natija raqamli marketing investitsiyalarining samaradorligini aniq tasdiqlaydi.

Korrelyatsion tahlil shuni ko'rsatdiki, marketing xarajatlari va savdo hajmi o'rtasidagi korrelyatsiya koeffitsiyenti $r = 0,82$ (kuchli musbat bog'liqlik), bozor tadqiqotlari regularlik indeksi va yangi bozorga kirish muvaffaqiyati o'rtasidagi $r = 0,74$, raqamli marketing faolligi va mijozlar sodiqlik indeksi (NPS) o'rtasidagi $r = 0,71$. Barcha korrelyatsiyalar $p < 0,001$ darajasida statistik muhim.

SWOT-tahlil: Buxoro viloyati marketing muhiti:

Kuchli tomonlar (S): boy tarixiy-madaniy meros va turizm salohiyati; neft-kimyo sanoati klasterining mavjudligi; geografik joylashuv — Markaziy Osiyoning strategik markazi; arzon va nisbatan malakali ishchi kuchi; "Buxoro" brendining xalqaro tanililigi darajasi.

Zaif tomonlar (W): malakali marketing mutaxassislarning yetishmasligi; raqamli marketingdan past foydalanish darajasi; bozor ma'lumotlari tizimining rivojlanmaganligi; marketing byudjetlarining cheklanganligi; ingliz tili ko'nikmalarining pastligi (eksport marketing uchun muhim).

Imkoniyatlar (O): O'zbekiston iqtisodiy islohotlari doirasida eksportyorlarni qo'llab-quvvatlash dasturlari; raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish dasturi (2022–2026); Xitoy, Rossiya, Arab davlatlari turist oqimining o'sishi; EBRD va Osiyo taraqqiyot banki agroqimyo loyihalari; halol sertifikatlashtirish imkoniyatlari.

Tahdidlar (T): kuchayib borayotgan xalqaro raqobat (ayniqsa, Xitoy mahsulotlari); texnologik yangilanish tezligining keskin oshishi; iqlim o'zgarishlari (qishloq xo'jaligi sektori uchun); iqtidorli marketing mutaxassislarining Toshkent va xorijga ketishi.

Tadqiqot natijalari va xalqaro tajribani tahlil qilish asosida Buxoro viloyati korxonalari marketing mexanizmini takomillashtirish bo'yicha quyidagi kompleks chora-tadbirlar tavsiya etiladi:

3-jadval. Marketing mexanizmini takomillashtirish yo'nalishlari va kutilayotgan natijalar

Yo'nalish	Tavsiya etilayotgan chora-tadbirlar	Kutilayotgan natija
1. Raqamli marketing	SMM strategiyasini joriy etish; korporativ veb-sayt optimallashtirish; kontekstual reklama; SEO	Yangi mijozlar +25–35%; onlayn savdo ulushi +18%
2. CRM tizimini joriy etish	Mijozlar ma'lumotlar bazasi shakllantirish; 1C CRM yoki Salesforce; sodiqlik dasturlari	Qayta xaridlar +20%; mijoz yashash tsikli (LTV) +40%
3. Bozor segmentatsiyasi	Mijozlarni demografik, xulq-atvor va geografik mezonlar bo'yicha segmentlash	Marketing xarajatlari samaradorligi +30%; maqsadli auditoriya aniqligi oshishi
4. Eksport marketing	Xalqaro ko'rgazmalar; sertifikatlash; xorijiy taqsimlash hamkorlari qidirish	Eksport hajmi +15–20%; yangi bozorlar (Rossiya, XAU, Xitoy)
5. Brand management	"Made in Bukhara" brendini shakllantirish; logotip, qadoqlash standartlari; brendbook	Brend tanilishi +45%; mahsulot qo'shimcha qiymati +12–18%
6. Marketing kadrlarini tayyorlash	Marketing mutaxassislarini qayta tayyorlash; BuxDU bilan hamkorlik; sertifikatlar	Marketing samaradorligi +22%; xatolar kamayishi

Manba: Muallif tomonidan tadqiqot natijalari va xalqaro tajriba asosida ishlab chiqilgan.

Raqamli marketing tizimini joriy etish. Tadqiqot ko'rsatganicha, raqamli marketing faolligi darajasi yuqori bo'lgan korxonalar past bo'lganlarga nisbatan o'rtacha 34% ko'proq foyda olmoqda ($t = 8,74$; $p < 0,001$). Shuning uchun har bir korxona o'z miqyosiga muvofiq raqamli marketing strategiyasini ishlab chiqishi va qo'llashi zarur. Buning uchun: korporativ veb-sayt (SEO optimallashtirish bilan), ijtimoiy tarmoqlarda faollik (Instagram, Telegram, YouTube), Google Ads va Yandex.Direct kontekstual reklama hamda elektron pochta marketing kampaniyalari amalga oshirilishi kerak.

Xalqaro tajriba, xususan, Kichik va o'rta korxonalar agentligining Malayziya tajribasi shuni ko'rsatadiki, raqamli marketing bo'yicha 6 oylik qo'llab-quvvatlash dasturidan o'tgan KO'Klar o'rtacha 28% ko'proq savdoga erishgan. O'zbekiston Raqamli texnologiyalar vazirligi 2023-yilda KO'Klar uchun maxsus raqamli marketing dasturini ishga tushirgani — bu imkoniyatdan Buxoro viloyati korxonalari to'liq foydalanishi lozim.

"Buxoro brendi" konsepsiyasini shakllantirish. Viloyat korxonalari uchun "Made in Bukhara" yoki "Bukhara Excellence" brendini shakllantirish strategik ahamiyatga ega. Tadqiqot ko'rsatganicha, brendlangan mahsulotlar brendlanmaganiga nisbatan o'rtacha 18–25% qimmatroq narxda sotiladi va mijozlar sodiqlik indeksi (NPS) 12–17 ballga yuqori bo'ladi. Brend strategiyasi quyidagi elementlarni o'z ichiga olishi kerak: yagona vizual identifikatsiya (logotip, ranglar, qadoqlash), sifat standartlari, kelib chiqish sertifikati va brend vakillari (brand ambassadors).

Marketing axborot tizimini yaratish. Marketing axborot tizimi (MAT) — korxona marketing qarorlarini asoslash uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarni muntazam to'plash, saqlash, qayta ishlash va taqdim etish tizimidir. Buxoro viloyati bo'yicha yagona marketing axborot platformasini yaratish (viloyat hokimligi, Savdo-sanoat palatasi va BuxDU hamkorligida) mahalliy korxonalarga bozor ma'lumotlaridan samarali foydalanishni ta'minlaydi. Platformada viloyat bozor monitoringi, raqiblar ma'lumotlari, eksport imkoniyatlari va tendensiyalar bo'yicha muntazam yangilanib turadigan ma'lumotlar jamlangan bo'lishi kerak.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Amalga oshirilgan tadqiqot natijalari quyidagi asosiy xulosalarni beradi:

Birinchidan, marketing mexanizmi korxonaning bozordagi raqobatbardoshligini ta'minlovchi strategik tizim bo'lib, uning samarali ishlashi korxona rentabelligini o'rtacha 23–38%ga oshiradi. Tadqiqot shuni tasdiqlaydi ($R^2 = 0,781$; $F = 63,4$; $p < 0,001$): marketing faoliyatiga sarflangan har 1 000 000 so'm investitsiya o'rtacha 3,4 mln so'm qo'shimcha savdo tushumini keltiradi.

Ikkinchidan, Buxoro viloyati korxonalari marketing mexanizmi hali yetarlicha rivojlanmagan. Asosiy muammolar: marketing bo'limlari faqat 58% korxonada mavjud; raqamli marketingdan foydalanish darajasi

juda past (18%); bozor tadqiqotlari muntazam o'tkazilmaydi (67% korxonada); marketing byudjetlari yetarli emas (xarajatlar daromadning 2,9%i — tavsiya etilgan 5–8%dan past).

Uchinchidan, marketing mexanizmini takomillashtirish uchun kompleks yondashuv zarur: raqamli marketing vositalarini joriy etish, CRM tizimini qo'llash, bozor segmentatsiyasini amalga oshirish, "Buxoro brendi" konsepsiyasini shakllantirish va marketing kadrlarini tayyorlash. Ushbu chora-tadbirlarni ketma-ket amalga oshirish viloyat korxonalari eksport hajmini 2026-yilgacha 40–50%ga oshirish imkonini beradi.

To'rtinchidan, marketing mexanizmini takomillashtirish nafaqat individual korxonalar uchun, balki butun Buxoro viloyati iqtisodiyoti uchun strategik ahamiyatga ega. Viloyat darajasida marketing infratuzilmasini rivojlantirish — viloyat brendi, marketing axborot tizimi va eksport marketing qo'llab-quvvatlash markazi — mintaqaviy iqtisodiy o'sishning muhim omili bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. G'ulomov S.S., Xolmo'minov A.V. O'zbekiston korxonalarida marketing: nazariya va amaliyot. — Toshkent: TDIU nashriyoti, 2021. — 348 b.
2. Kotler P., Keller K.L. Marketing Management. 15th ed. — Pearson Education, 2016. — 893 p.
3. Bagiev G.L. Marketing: uchebnik dlya vuzov. — Sankt-Peterburg: Piter, 2018. — 736 s.
4. Porter M.E. Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. — New York: Free Press, 2004. — 557 p.
5. Buxoro viloyati statistika boshqarmasi. Viloyat iqtisodiy ko'rsatkichlari to'g'risida yillik hisobot. — Buxoro, 2023.
6. World Bank. Uzbekistan Economic Update: Navigating the Global Slowdown. — Washington, DC: World Bank, 2022.
7. McKinsey Global Institute. The Power of Marketing Analytics. — McKinsey & Company, 2022.
8. Yusupov N.R. Raqamli marketing: zamonaviy tendensiyalar va O'zbekiston tajribasi // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. — 2023. — № 4. — B. 18–27.
9. Asian Development Bank. Small and Medium Enterprise Development Report: Uzbekistan. — Manila: ADB, 2022.
10. Mirsoatov A.M. Buxoro viloyati korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish yo'llari. — Toshkent: Fan, 2022. — 187 b.
11. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. O'zbekiston raqamlarda — 2023. — Toshkent: Davstat, 2023.
12. Lauterborn R.F. New marketing litany: Four Ps passé; C words take over // Advertising Age. — 1990. — Vol. 61. — P. 26.
13. Keller K.L. Strategic Brand Management: Building, Measuring, and Managing Brand Equity. 4th ed. — Pearson Education, 2013. — 592 p.
14. O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 2-maydagi "tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari to'g'risida" O'RQ-328-son Qonuni. <https://lex.uz/mact/-31846>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
